

SUOMI UUDESSA KOH PUTIN, MERKEL JA

Teksti: TARJA LAPPALAINEN | tohtoriopiskelija

Kirja-arvostelu: Trump, Putin ja Merkel

Kolmen arvostetun asiantuntijan, **Jaakko Iloniemen**, **René Nybergin** ja **Petri Hakkaraisen**, uutuusteoksessa *Trump, Putin, Merkel ja Suomi* (2017 Otava) puntaroidaan kolmea johtajaa ja maata, joiden valinnat vaikuttavat merkittävästi Suomen asemaan murrosten keskellä.

Kirja on tarkkanäköinen ja realistisen viileä kuvaus siitä, miten kylmän sodan jälkeinen optimismin aika jäi taakse ja uusnationalistiset johtajat nousivat valtaan.

Kirja herättää ajatuksia, pohdintaa ja nostaa esiin uutta tietoa. Kirja on kansantajuisesti ja sujuvalla tavalla koottu. Sen voi huoletta lukea myös

sellainen, joka ei ole juurikaan tätä ennen syventynyt maailmanpolitiikkaan.

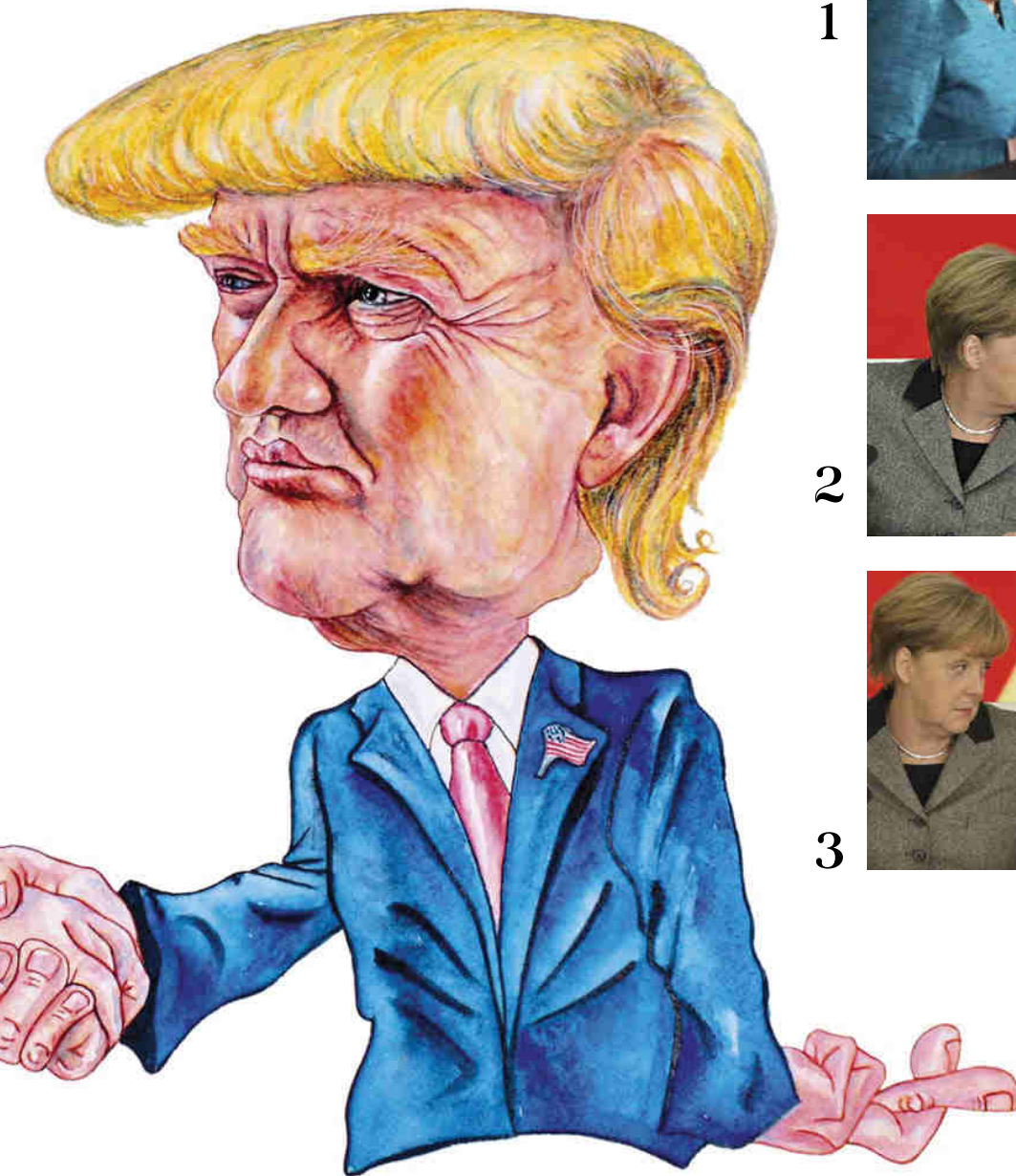
Arvaamaton Donald Trump

Teos alkaa Jaakko Iloniemen osuudella Yhdysvalloista. Tuoreessa muistissa on vielä, kun Yhdysvaltoja kuohauttanut **Donald Trump** vannoi virkavalansa perjantaina 20.01.2017.

Kuva virkavalaansa vannovasta, ristiriitaisia ajatuksia herättävästä presidentistä hämmensi kautta maailman ja nimityksen myötä USA siirtyi uuteen aikaan, jota alusta asti on värittänyt Trumpin erikoiset kannanotot ja hyökkäävyys.

TALON KOLMIOSSA - TRUMP

1

2

3

Kuva 1: Saksan liittokansleri Angela Merkel ja Yhdysvaltain presidentti Donald J Trump.

www.fortune.com

Kuva 2: Putin "neuvoo" Merkeliä.

www.masralarabia.com

Kuva 3: Merkel ja Putin.

www.businessinsider.com

MERKEL JA CO

1

2

3

4

Kuva1: Moskovan ja Berliinin suurlähettiläs René Nyberg
www.yle.fi

Kuva2: Lähetystöneuvos Petri Hakkarainen on ollut ulkoministeriössä töissä vuodesta 2006. Hän on ulkoministeriön lähettämä diplomaattinen neuvonantaja Geneven turvallisuuspoliittisessa keskustelussa. www.fii.fi

Kuva3: Ministeri ja pitkäaikainen poliittinen vaikuttaja Jaakko Iloniemi. www.kepa.fi

Kuva4: Tarkasteltavana oleva Otavan kirja Trumpista, Putinista ja Merkeleistä.

www.mediapankki.otava.fi

Kuva: Yhdysvaltojen edellinen presidentti Barack Obama. www.khaama.com

Obamakin saanut osansa Trumpin möläytyksistä

Tästä **Barack Obamakin** on jo maistanut siivuja, sillä Donald Trump möläyttää Twitterissään: *"How low has President Obama gone to tapp my phones during the very sacred election process. This is Nixon/Watergate. Bad (or sick) guy!"*

Tässä Trump syyttää Obamaa hänen puhelimensa salakuuntelusta ennen vaaleja rankoin sanakääntein. Tämän väitteen USA:n tiedustelupalvelu on todennut jo sammakoksi. Trump on upporikas ja käyttäytyy siten. Poliittisesti hän on hyvin kokematon.

Pystyykö Trump suistamaan maailman kaaokseen?

Trumpin useat avaukset ovat järjettömiä varsinkin nykyisessä poliittisessa tilanteessa. Pelokkaimmat jo pohtivat, pystyykö Trump suistamaan maailman kaaokseen ja kolmannen maailmansodan partaalle?

Uhkakuvia on, mutta kirvestä ei kannata heittää kaivoon. Trumpilla on varsin suuret toimintaoikeudet, mutta hän kylläkin näyttäytyy vielä todellisuutta mahtavampana vallankäyttäjänä.

Trumpilla on tosin oikeus valita lähimmät avustajansa, mutta heistä

MERKEL JA CO

tärkeimmät siivilöi senaatti. Se äityy toisinaan jopa tunkeilunomaisesti kuulustelemaan ehdokkaita.

Läheisimmän turvallisuuspoliittisen neuvonantajan ei kuitenkaan tätä rulljansia tarvitse kokea. Toivottavasti neuvonantajat pystyvät ohjaamaan Trumpia olemaan suu soukemmalla esimerkiksi ydinase- ja Nato-asioissa, joista Iloniemi kertoo.

USA tahtoo eristäytyä

Iloniemen mukaan Yhdysvaltojen poliittiseen perinteeseen kuuluu pyrkimys ja halu eristäytyä. Jo presidentti Georg Washington on todennut presidentin tehtävät jättäessään:

”On tärkeää, että suhteissamme ulkomaihin ja laajentaessamme niihin kaupallisia yhteyksiä, pidämme niihin mahdollisimman vähän poliittisia yhteyksiä. Euroopalla on joukko omia etuja, joilla ei ole meille mitään tai vain vähäistä merkitystä.”

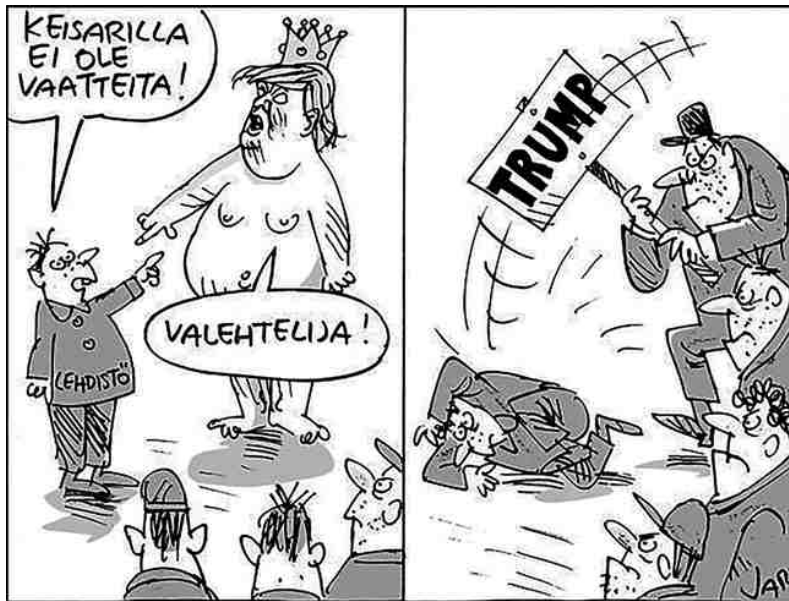
USA on mahtimaa ja se näkyy nyt erityisesti Trumpin kaiken pullisteluna. Suomella on ollut perinteisesti hyvät suhteet Yhdysvaltoihin. Mitä Trumpin valtakausi tuo tullessaan, se jää nähtäväksi.

Kuva: Donald J Trumpin perhe tämän virkaanastujaisissa. www.nytimes.com

Kuva: Yhdysvaltain ensimmäinen presidentti George Washington. www.history.com

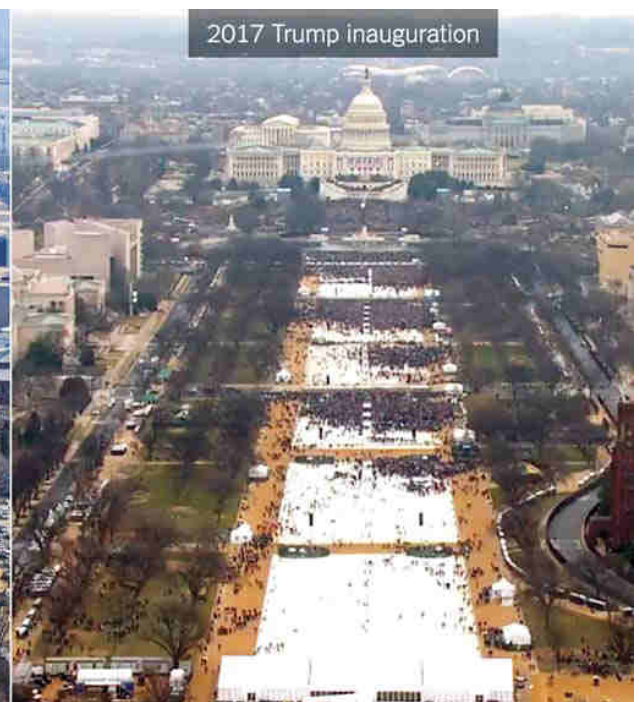
Kuva: Trumpin kannattajia kuvultaan kovaotteisiksi. www.kaleva.fi

Yksinvaltiain Putin

Jos Donald Trump tuli ikään kuin puskan takaa päihittäen yllättäen **Hillary Clintonin**, Venäjän presidentti **Vladimir Putinin** valinta ei sitä ole. Venäjällä presidentti voi toimia kaksi kautta peräkkäin ja siirtyä syrjään joksikin aikaa ja tulla jälleen valituksi.

Juuri näin Putin on toiminut. Putin käväisi pääministerinä ja häntä tuurasi **Dimitri Medvedev**, kunnes Putin oli taas Venäjän lain mukaan kelvollinen asettumaan ehdolle presidentiksi. Putin on kuitenkin armollisesti jo ilmoittanut, ettei aio pysyä presidenttinä ikuisesti. Mitä tämä sitten tarkoittaneekaan.

Kuva: Kuva puhuu puolestaan. Obaman vuoden 2009 ja Trumpin vuoden 2017 virkaanastujaisien yleisöstä. www.nytimes.com

Oliko Putinilla näpät Trumpin valinnassa?

Venäjällä lienee näppinsä pelissä myös presidenttiehdokas Hillary Clintonin kamppailuun, vaikka istuva presidentti Trump sen ankaresti kieltää – tai ainakin vimmatusti vähättelee.

Tämä vie ajatukset siihen, mikä onkaan Trumpin suhde Putiniin -

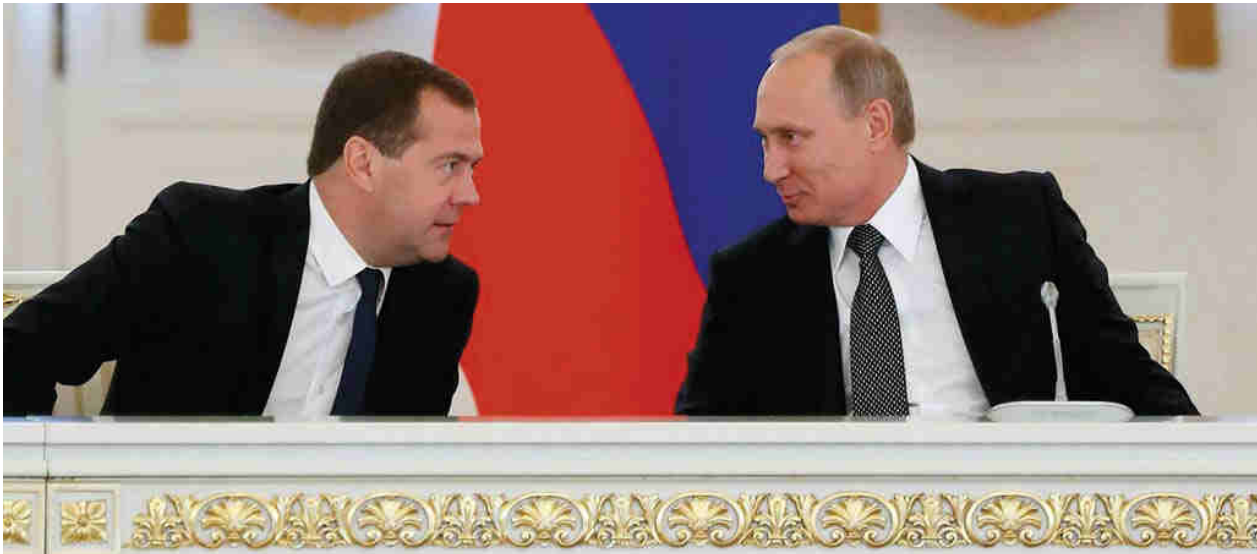
jotakin teerenpeliä heidän välillään lienee. Miten tämä puolestaan vaikuttaa Venäjän läntisten ja eteläisten rajanaapurien turvallisuuteen?

Äänekkäitä kansanliikkeitä Venäjällä

Jos Jaakko Iloniemi osaa tiiviisti ja mielenkiintoisella tavalla pohdita Trumpia ja Yhdysvaltoja, sen

taloudellisista ja poliittisista järjestelmää, tämän osaa myös René Nyberg omassa osuudessaan Venäjältä.

Nybergin osuudesta käy ilmi, että maassa on äänekkäitä kansanliikkeitä, jotka vaativat takaisin vuoden 1914 rajoja, jolloin Suomi-neito liitettiin karhun kylkeen. Onko pelko aiheeton?

1

Kuva 1: Putinin "sijainen" Dmitri Medvedev ja todellinen hallitsija Vladimir Putin.
www.aripaev.ee

Kuva 2: Venäläinen mielenosoitusmarssi Moskovassa 21. helmikuuta 2015.
www.yle.fi

Kuva 3: Miten Venäjän presidentti ja Saksan liittokansleri suhtautuvat alastomiin mielenosoittajiin?
www.therearenosunglasses.wordpress.com

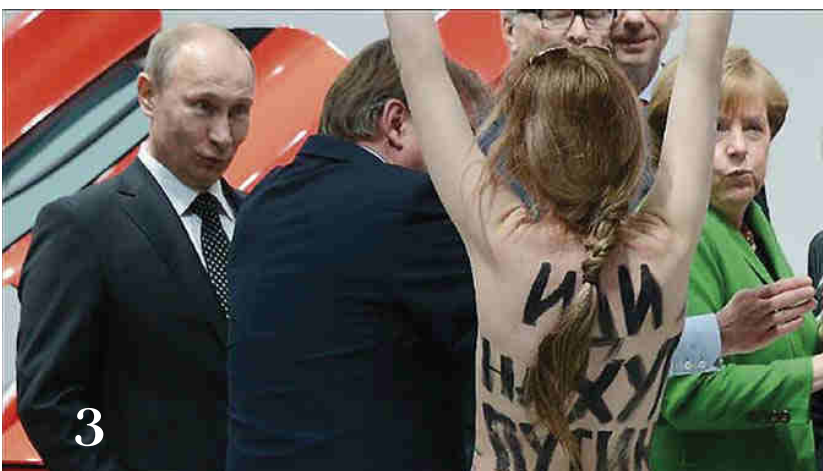
2

Demokratia, markkina- talous ja oikeusvaltio Venäjällä tuntemattomia

Toisaalta **Kimmo Rentola** kirjassaan *Stalin ja Suomen kohtalo* toteaa **Stalin** sanoneen **Georgi Dimitrovin** kirjaamana: "Emme halua Suomen aluetta. Mutta Suomen täytyy olla Neuvostoliitolle myötämielinen valtio." (Dimitrovin päiväkirja 21.01.1940).

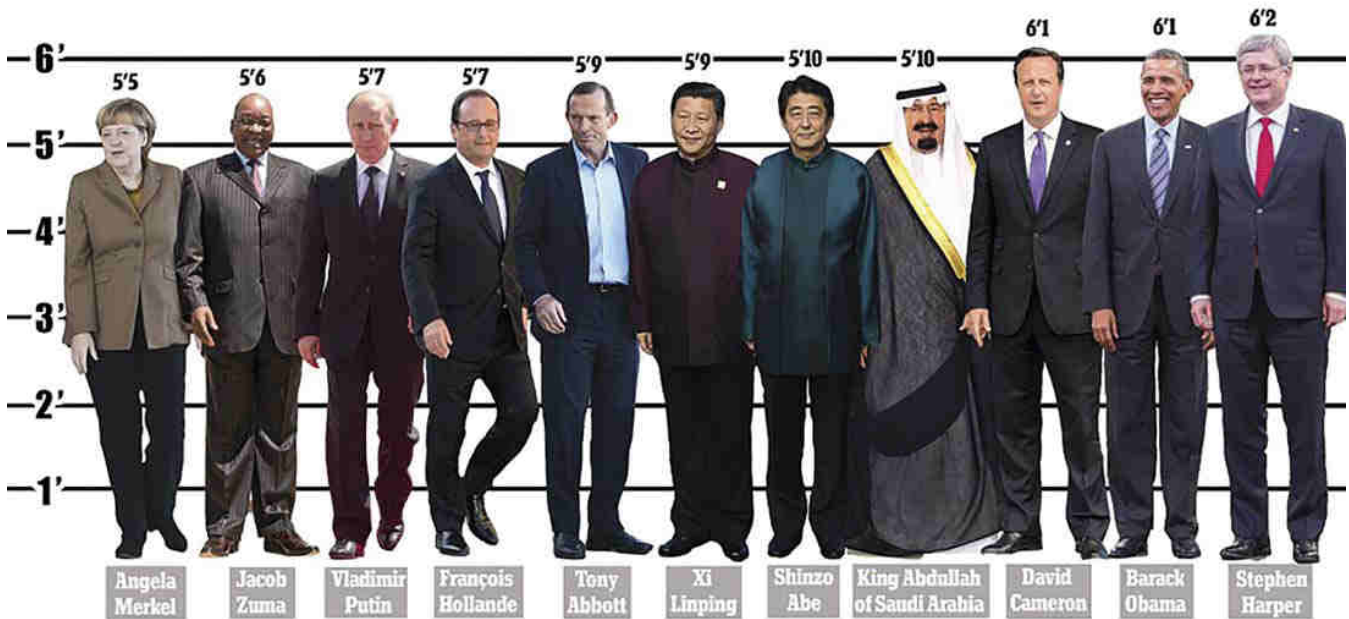
Entä oliko Stalin tätä mieltä enää myöhemmin? René Nyberg on Venäjä-arvioissaan armoton - demokratia, markkinatalous ja oikeusvaltio ovat naapurillemme tuntemattomia, vaikka niitäkin on toki yritetty.

Ongelma piilee siinä, että Venäjä on haluton ja kyvytön uudistumaan. Läntisten arvojen ja normien omaksuminen on Venäjälle miltei ylivoimaista.

3

MERKEL JA CO

Kuva: Maailman johtajia pituusakselilla. www.pinterest.com

Tahtonainen Angela Merkel

Kolmikon kaikista vakain taitaa olla Saksan **Angela Merkel**, jonka äärelle johdattaa Petri Hakkarainen. Hän kertoo alkuun, että Merkel on luotsannut Saksaa aina vuodesta 2005 ollen asemassaan poikkeuksellisen kauan.

Merkelin vaikutusta on turha vähätellä, sillä Hakkaraisen toteamana Saksan painoarvo niin Euroopassa kuin sen ulkopuolella on Merkelin tähänastisella valtakaudella dramaattisesti kasvanut.

Monet eivät ehkä muista Merkelin taustaa. Hän on DDR:stä lähtöisin oleva fyysikko. Hän nousi vuoden 1991 alusta liki täydestä tuntemattomuudesta maailman vaikutusvaltaisimpien ihmisten listojen kärkijoiille.

Saksa on ennalta arvattavin

Minkälainen Saksa olisikaan ilman Angela Merkeliä? Hakkarainen painottaa, että Saksan liikkeiden ymmärtäminen on myös Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan kannalta ensiarvoisen tärkeää.

Kun ajatellaan kirjan kohteena olevia maita, Suomen ja Saksan kulttuurillinen tausta on kaikista lähinnä toisiaan. Tosin Hitlerin aikaansa-

ANGELA MERKEL ON SAKSAN LIITTOKANSLERI, JOKA ON PITÄNYT LANGAT KÄSISSÄÄN. SAKSA EI LÄHDE SOOLOILEMAAN. MERKEL ON VAHVA POLIITTINEN VAIKUTTAJA.

nokset leimaavat vielä pitkään Saksaa, tästä painotaakasta Saksa tekee tiliä ja haluaa siitä eroon.

Kirjasta käy esiin, että kolmikon maista Saksa on ennalta arvattavin. Merkelin luotsaama Saksa ei lähde sooloilemaan.

Merkel on kasvanut vuosien aikana vahvaksi poliittiseksi vaikuttajaksi, jolla on kyky diplomaattiseen kanssakäymiseen eri tahojen kanssa. Näin ei valitettavasti voi todeta kaksikosta Putin ja Trump.

Miten Suomi suunnistaa?

Kirjasta ilmenee, miten Suomen kannattaa suunnistaa kansainvälisen näyttämön tuntemattomilla ja vaarallisillakin vesillä. Kirja on myös varsin kätevä sopiva ja nopealuukuinen. Kokonsa vuoksi sopii hyvin myös laukkuun sujautettavaksi matkalukemiseksi.

Kirjoittajista

René Nyberg (s. 1946) on pitkän diplomaatin uran tehnyt *East Office of Finlandin* entinen toimitusjohtaja. Hän on toiminut suurlähtetiläänä Moskovassa ja Berliinissä sekä julkaissut perheensä vaiheista kertovan kirjan *Viimeinen juna Moskovaan* (Siltala 2015).

Jaakko Iloniemi (s. 1932) on ministeri, joka on työskennellyt diplomaattina ja talouselämän vaikuttajana. Hän on toiminut muun muassa Suomen suurlähtetiläänä Washingtonissa. Iloniemeltä on ilmestynyt paljon kirjoituksia ja kirjoja.

Petri Hakkarainen (s. 1976) on lähetystöneuvos ja ulkoministeriön lähettämä diplomaattinen neuvonantaja Geneven turvallisuuspoliittisessa keskuksessa. Hän on aiemmin työskennellyt Suomen Berliinin suurlähetystössä ja väitellyt Oxfordissa Länsi-Saksan ETYK-politiikasta.